

HARCTÉREN

NAPO

Helyben:		Vidéken:	
1 óra	1 K.	1 óra	150 K.
3 óra	3 K.	3 óra	450 K.
6 óra	6 K.	6 óra	9 K.
12 óra	12 K.	12 óra	18 K.

Felelős szerkesztő és lapfőigazgató: Baranyai Lajos.

Minden hétköznap este
 6 órakor
 2 és kiadóhivatal
 10 vány-ter 1.
 Állás: 4 fillér.
 Szabás szerint.

HARCTÉREN

küzdő katona testvérem, mikor elolvastad az újságban a hadifogságból hazatért rokkant hőseink panaszát rólunk, itt-honmaradottokról, ugy-e elszorult a szived, összehuztad szemöldöködet, szemeidből hideg könnyek hullottak viharverte barázdás arcodra, lelkedet valami keserű fájdalom markolta össze, indulatosan ledobtad a manlichert, s keserű hangon panaszkodtál a melletted görnyedő lövőárki bajtársadnak. Indulatosan kérdezted tőle: hát érdemes nekünk itt ennyit szenvedni? Hát érdemes azokért az otthoniakért meghalni? A te bajtársad bizonyára nem válaszolt a keserű kifakadásra, hanem annak is keserűség fogta el szívéét.

Miről panaszkodtál a szegény hazaérkezett rokkant hőseink? Mikor a semleges országokon, a szövetséges német földjén jöttek keresztül, diadal volt az utjuk, gázoltak a virágban, lakmározottak az ajándékban, kendőlobogtatás között rohogott a vonatuk, az állomásokon üdvözlő beszédek fogadták őket. És itthon? A hazai földön? Semmi sem volt. Egy darab kenyér sem. Egy szál cigarettá sem.

Fájt ez a hazaérkezett rokkantoknak, fájt a harctéren küzdő fiainknak, amikor olvassák. Fáj, fáj. Higgyétek rokkant hősök, küzdő testvéreink, nekünk jobban fáj.

Nekünk ez úgy fáj, mintha törjárná át szívünket, mintha valamiképp nehezednék kebelünkre, mintha tűzben égnének szemeink. Mert a mi könnyünk hullott csak igazán, mi sírtunk csak keservesen, a mi szívünk szorult el, nehezen. Nem volt kendőlobogtatás, mert a szemeinket kellett vele törölni, nem volt üdvözlő beszéd, mert az a beszéd az éhez,

nélkülöz ember panaszköltménye lett volna, nem volt virág, mert a mi kiaszott arcunkhoz nem való az öszi-róza hintése, nem volt ajándék, jó fehér kenyér, meg meg egymás. Nem volt? Hiszen nekünk sincsen. És itt elértünk a tulajdonképeni okhoz, amiért a magyar a hazatért rokkant testvéreit nem tudja fogadni.

Egy jó termés után odajutottunk, hogy éhezünk kell, hogy nincs akkora erszényünk, amely a konyhára elég volna. Miért? Hogyan? Most né keressük. Mindenki tudja. Lyukas cipő, rongyos ruha, éhes gyomor, mázsa keserűség, ez a mi fényképünk. Ezek vagyunk mi itthonmaradottak. Több bánatot, keserűséget nyelünk, mint kenyeret.

És most rokkant hősokeket kellett volna fogadnunk. A magyar ember még vendégségbe sem megy üres kézzel; hogy tudott volna akkor az érte szenvedett hősök elé menni semmi nélkül? A magyar inkább otthon marad. Magába fojtja bánatát s titokban letörli a könnyeit.

Majd ha pár napot köztünk töltenek a hazaérkezett testvéreik, mindent megértenek. Akkor majd tudni fogják, hogy miért érkezett csak úgy lopva az ő vonatuk a magyar földre. Akkor majd érzik, hogy Magyarország nem Svédország, sem német föld.

Mikor még nem volt ekkora a szükség, az ellenkezőjét mondták a magyarról. Még egy fél évvel ezelőtt is a német katona mondta rólunk azt, amit a magyar most a németről, a svédrol. Eldorádó világot rendeztünk, mikor elmentek a mi derék katonáink a harcra. Meleg karácsonyt csináltunk még a havas, hideg csatatéren is. Akkor még volt miből, akkor még lehetett. S ha lehet, a magyar tényleg az ingét se sajnálja. De most már nincs inge. Nincs kenyere, Nem tud vendéglátó lenni. Higgyétek el, ez jobban fáj nekünk, mintha édes gyermekeinket látjuk éhezni.

A világháború.

A világháború és a Balkán.

A mozgósított Bulgária élénk tárgyalásokat folytat Romániával. Lehet hinni, hogy a tárgyalások jó eredményre fognak vezetni, noha az entente Bulgáriában megbukván, szinte hihetetlen erőlködéseket végez Bukarestben. Bulgáriában a hadsereg huszonegyet korosztályát hívták be. A bulgár kormány most már nyíltan mondja, hogy Törökországgal szerződésben van. Ez a szerződés teszi lehetővé, hogy Bulgária akár csak tárgyaljon is az ententével és ugyancsak ez tette szükségessé a fegyveres semlegességet, az általános mozgósítás elrendelését.

A nyugati harctéren

nevezetesebb újság nincs. A Dardanellák körül vívott küzdelemben az a lényeges változás, hogy Oroszország mindinkább huzakodik, hogy a nyugati hatalmakkal egyenlő mértékben ostromolja a megvívhatatlan tengersizort. Oroszország itt már annyira sem bírja, mint Anglia, vagy Franciaország.

Riga.

A német szárazföldi csapatok is mindközlebb nyomulnak előre az ősi Hanza városához, mely évszázadokon át elkeseredett harcok célpontja volt. Rigát az 1201-ik évben alapította Cívakodó Albert, a második livlandi püspök. A Hanza-város virágzása és boldogulása már kezdettől fogva szoros kapcsolatban volt Livland sorsával. Livland és vele együtt Riga a XVI. évszázad közepén lengyel kézre került. Azután évtizedeken át volt vita tárgya Oroszország, Svédország és Lengyelország között, míg nem az olivai béke Livlandot a svédeknek juttatta, ők azonban már ötven évvel később elveszítették azt Oroszországgal szemben, amelynek birtokában egészen máig megmaradt.

Külsőjében Riga máig megőrzi a középkori Hanza-városok félreismerhetetlen bélyegét; a keskeny utcák hegyestornyú házaikkal és gótikus templomaival mind erre az időre emlékeztetnek. A Hanza pusztulásával Riga középkori élete is eltűnt. Azután következett a reformáció

kora. Livland s vele együtt Riga protestáns lett. A város 1525-ben s smakildi szövetséghez csatlakozott. 1621-ben Gusztáv Adolf svéd király vonult be a városba. Hogy Riga e folytonos harcokban sokat veszített régebbi hatalmából, az természetes.

A svédek alatt a város és a tartomány ismét virágzásnak indult. 1709. novemberében Nagy Péter Riga előtt állott. A város vitézül védte magát, de az éhség és a súlyos járvány végre is a város feladására vezettek. Így aztán orosz kézre jutott.

Napoleon oroszországi hadjárata alatt Riga érintetlenül maradt. A krími háború idején az angolok blokád alá helyezték a rigai tengeröböl s ezzel előlegesen megállították a város kereskedelmét. 1857-ben megkezdtek a városneok építését s így teret nyertek a város szükségesség bélyegei. Másfél évszázadon élt Riga az orosz cárijogara alatt békében és nyugalomban.

Nyelve német volt, a hatóság kormányzat német szellemben folyt s egész közéletén a németesség bélyege ült. A jogszolgáltatást is német nyelven folytatták, német nyelvűek voltak az iskolák, a gimnáziumok, a reálisiskolák és a rigai politechnikum. A livlandi tartománygyűlésen Riga városának külön képviselője volt.

Míndez aztán megváltozott az elmúlt évszázad hatvanas éveiben. Legfelsőbb egyházi ténen kezdődtek meg az elorosztási törekvések, azután a kormányhatóságokat és a városi kormányzatot s végül a jogi életét és az iskolákat kezdték oroszosítani. Az önkormányzatot fölfüggesztették s mindent orosz mintára rendeztek be. Különösen az iskolákat érintette súlyosan az új rend. A német nyelven való oktatás egészen szűk térre szorult. E tekintetben csak az 1905—1906 évi nagy forradalmak hoztak némi javulást. Egészben véve azonban Riga nem nyerte vissza többé egészen régi szabadságát s nem is valószínű, hogy az orosz uralom alatt ezeket valaha vissza nyerné. Mindazok a viharok azonban, amelyek Livland és az ősi Hanza-város fölött évszázadok során elvonultak, nem bírták soha végképp eltörölni az ősi rendi tartományban mindmáig hiven megőrzött német szellemet.

Az orosz

északi szárnya Dünabur
érfi a németek erős, szor
kezt. Az orosz hadser
nyatálása mind Kinosabb
az ottani politikai viszo
is és most már maguk a
terek azok, akik a cárna
mykin miniszterelnök el
sát sürgetik.

Ujabb es

Rypomilnál arányla
terjedésü harcvonalon
tük és 300 főnyi legénye
tek el. Az ellenség ama kísér
letei, hogy az Ikván átkeljen,
szintén meghiusultak. A Styr
mellett, a Kolkítól északnyugatra
fekvő területen lovasságunk az
ellenséget néhány községből
elűzte.

A keleti harctér.

Lennenvadentől délnyugatra
Rose és Strige helységeket, me
lyeket átmenetileg kiürítettünk,
ismét elfoglaltuk.

Dünaburg előtt, Smelinstől
északkeletre további orosz álla
sokat elfoglaltuk rohammal és
ez alkalommal 1000 orosz fog
tunk el.

Az olasz harctér.

A karinthiai határterületen egy
a Cellon-szakas ellen (Plöcken
szorosától keletre) intézett ellen
séges támadás meghiusult.

A tenger melléki harc vonalon
tegnap csak tüzérségi harc
volt.

TÁRCA.

Az elsüllyedt hajók sorsa.

Irta: Hajós József.

(Folytatás.)

Bizonyos, hogy minden test,
melynek sűrűsége nagyobb 1-
nél, a legmélyebb tengerek fene
kére is leszáll.

Ebből érthető, hogy a fából
épült hajók is elsüllyednek a mély
tenger talajára. A nehéz páncélos
hajók pedig, nagy súlyuk miatt
erősen odaütődnek a fenékhez s
így gyorsabban esnek szét, kivált
a nagy robbanások már a felszínen
meglazították a hajó szerkezetét.
— Egyik vélemény szerint: vas
ból épült, acélpáncélos hajók ha
marabb elpusztulnak, mert a ten
gerviz vegyi hatása hamarosan
feloldja a vasat. A nem nemes
fémek egyáltalán nem soká képe
sek ellenállni a tengervíz oldó
hatásának.

Kísérjük most figyelemmel a
mélytengerben elmerült pán célos
csatahajót. A süllyedő vár hama
rosan eléri az örök éjtszaka régi
óját, ahova nem ér el napfény,

A városi liszt
elosztási ügye.

Székesfehérvárnak nemcsak
amiatt van baja, hogy nincs
lisztje, (most már ugyan lesz)
hanem az elosztása is nem
kis vihart okozott. A város
ugyanis a liszt kimérésével Ló
wy Gyula, Braun Lajos és
Krausz Adolf és fiai cégeket
bizta meg. A többi kiskeres
kedők, akik szintén szoktak
liszteladással foglalkozni, ezen
intézkedést magukra néze sé
relmesnek találták, s ezen ügy
ben értekezletet is tartottak
és a közéletmezesi bizottság
elnökének tudomására hozták
kijánalmukat.

A jogos kérest a három
lisztnagykereskedő úgy vélté
megoldani, hogy hajlandók a
főzölisztnél 6 fillér, a kenyér
lisztnél 4 fillér jutalék ellené
ben a kiskereskedőket a liszt
elárúsításba, illetve forgalomba
hozatalába bevenni.

Berndorfer Ede szén és só
kereskedő olcsóbb ajánlattal
állt elő. Megelégedett volna a
főzölisztnél 4 fillér, a kenyér
lisztnél pedig 2 fillér jutalék
kal, is, a kiskereskedők azonban
az olcsó ajánlat dacára a drágább
ajánlatot kérték a közéletmezesi
bizottságtól. A közéletmezesi
bizottság pénteken délután
tárgyalt ezen ügyben s a kis

kereskedők óhajára a három
liszt nagykereskedő ajánlatát fo
gadta el.

Hogy miért a drágább és
nem az olcsóbb ajánlat kel
lett a kiskereskedőknek, az
nem tartozik hozzánk, de egy
általában nem értjük, hogy
miért kell a lisztnek forga
lombáhozatalát így megoldani.
Ezt igazán nem értjük. Nálunk
mindenfajta liszt 10 fillérről
drágább, mint Veszprémben.
Pedig Székesfehérvár és Vesz
prém nem Makó és Jeruzsá
lem.

„A színház körül.”

— „A különböző véleményeknek
szívesen adunk helyet” — jelenti
lí a Fejérmegyei Napló szerkesz
tősége b. lapja csütörtöki szá
mában közölt azon irás rövid ko
mentárjaként, amely „A színház
körül” utazva, végülomásként a
Szabó Ferenc direktorjait jeltől meg,
mint Fehérvárra nézve legelőnyö
sebbet.

A t. szerkesztőség fenti kijelen
tése bátorit és jogosit fel arra,
hogy néhány sor számára én is helyet
kérek b. lapjának tiszteletreméltó
hasábjain.

A Szabó-párti cikkirő az egész
közleményével azt árulja el, hogy
a kérdés lényegét, a helyzetet, sőt
meg az általa oly igen lelkesen
protezsált Szabó Ferenc viszonyait
sem ismeri.

Cikkének néhány föltűnő tény
beli „tévedést” helyénvalónak tar
tom korrigálni:

Tévedés mintha Fodor Osz
kár csak névleg akarna fehé

hanem a mélytengeri állatok tart
ják állandó fátylászmenetüket. Szép
és rejtelmesen fenséges a mélyse
gek világa ott is, ahol örök vak
sötétség honol. Halak, végvények,
tűskésbőrűek, rákok ezernyi válto
zata foszforeszkál, ktyujják
villamlámpáikat. Sokféle állatok a
szívárvány minden színét sugá
rozzák ki világító szerveikből s
fényoszlopokkal hintik szét az ön
magukból aradó színes fényt. A
felsőbb vizekben az állatvilág
óriásai usznak, a mélysegekben
pedig színtelen, összelapított testű,
meg távcsöves szemű állatok sur
rannak el a süllyedő csatahajók
mellett.

Büszkén szelik a hullámokat a
modern technika titáni alkotásai
a nagy csatahajók, impozáns
nagyáguk roppant ágyuik dacára
is gyengéknek bizonyulnak a tor
pedők, aknák s nagy kaliberű lö
vedékekkel szemben. A vihar sok
szor löbdázik velük. A háboru
borzalmi közt legszörnyűbb az,
mikor a világ legnagyobb hajói
ból, uszó váraiból a legnagyobb
Roporsók válnak, melyeknél ágyu
kísérő harangszó és az örvény
sugója a gyászzeneket: circumde
rutint me... „körülvettek a
halál nyögése és a pokol kinjai”.

Ezeknek a nagy koporsóknak az örv
énylő hullámok rendeznek ingyen
temetést és ha leérnek a tenger
fenékre, ott parányi végvények ko
vapáncéljából szövődik rájuk szem
fedő. És ez jól van így; — ha
megtiszteljük a hősiessen küzdött
ellenség sírját, méltó, hogy a hő
stengereszek hullámsírba szállott
acélkoporsójára kemény kovából
szövődjék gyszlepel. Hiszen a
süllyedő hajóról menekülni nem
tudó, de kötelestegütudó tengerész
katonára is vonatkoztatik a krisz
tusi gondolat: „Nagyobb szeretete
senkinek sincs, mintha valaki éle
tét adja barátaiért”.

A fenékre erő páncéloshajó
erős zökkenéssel ütődik a talaj
hoz, ott elhelyezkedik; a roppant
víznyomás alaposan összelapítja,
hajlítja a roncsot. Aztán reátele
pülnek a mélyszin fenéklakó áll
atai. A roncs felszínét hamarosan
elrepi a magasabb vízrétegekből
aláhulló milliónyi apró kovahéj,
melyeket a parányi végvények épi
tettek. Ismeretes az, hogy pl. a
diatomacák ki tudják vonni a
létszám tisztá vizekben nagyon
finoman oldott agyagból a kova
savat. Bár a tengervíz 200—500
rész vízben csak egy rész kova
savat tartalmaz, e lények mégis

vári színigazgató lenni, tény
leg azonban Könyves Jenő igaz
gatná majd a fehérvári színházat
Bár Könyves Jenő színházvezetői,
színművészi kvalitásait is sokkal
előnyösebben ismerhette meg a fe
hérvári közönség, mint a Szabó
Ferenc földicsért, de eddig teljesen
ismeretlen és így fentartással ak
ceptálható zsenialitását. Teljes ha
tározottságu és abszolút megbíza
ható értesüléseim szerint azonban
Könyves Jenő csak munkatársa,
még pedig igen értékes munka
társa lesz Fodor Oszkárnak azon
komoly és tiszteletreméltó törek
véseinek megvalósításában, ame
lyek ezt a fiatal, széles látókörű,
tehetséges és ambiciózus művész
embert vezetik.

Nem szándékozom a Fodor Osz
kár és Szabó Ferenc kvalitásai kö
zött párhuzamot vonni; pusztán
csak annak megállapítására szorit
kozom, hogy Fodor Oszkárnak ál
lami ösztöndíjjal is alkalma nyílt
hosszu időn keresztül a nyugat,
legutóbb Berlin színházművészet
tanulmányozni; színházvezetői ké
peségei Győr, Temesvár és más
elsőrendű színházi városok illetékes
tényezőinek legteljesebb elismeré
sét vívták ki, és mint művész is
kivételesen előkelő pozícióit bizto
sított magának a magyar művé
szetnél.

Fodor Oszkár a t. cikkirő nem
ismeri, különben nem intézhette
volna őt el néhány odatvetelt sor
ral, és nem ismeri Szabó Ferencet
sem, különben aligha érhette vol
na bámulatlba a színészeti, viszo
nyok ismerőit azzal amiket
Szabó Ferenc direktori kiváló
ságról mong. Abban a körben u
gyanis, ahol a színészviszonyokat
ismerik, egészen más a vélemény.
Pld. föltöttebb csodálkoznak azon,
hogy Szabónak már e hó 1-én

kiválasztják belőle és kovasavból
építik fel parányi, de csodaszép
szerkezetű kovapáncelukat. Ugya
nigy: bár a tengervízben a szén
sav hatása feloldott mészkarbonat
és bikarbonát mennyisége igen
csekély (csak 0.0625 literenkint)
mégis a tengeri állatok és mé
szalgák a szövetükben történő
vegvi hatás révén e két sóból ki
tudják vonni a meszt s ebből
építik fel héjúkat, vagy csontvá
zukat az algáktól, foraminiferák
tól kezdve a polipokon, tűskés
bőrűeken és puhatestűeken át a
cetfélélig.

Igy aztán elmondhatjuk, hogy
egy óriási kriptá a tenger, mely
nek falait csekélyebb vizekben a
víznyomás alatt az elhalt és a
homokkal összevegyült tengeri áll
latok s növények mészvázából
képződő mészkövel, márványok,
stb. alkotják; a mélyszinben pe
dig a rakiolafák s egyéb kova
páncélos végvények, hejából, meg
az üvegsvivacsok kovatüüből ala
kult iszapból épült a kriptá fala.
Es ugyanilyen kovaanyag burkolja
be a mélyseges fenékre süllyedt,
összelapított páncélos hajóóriá
sokat.

(Folyt. köv.)

SÖVEGJARTÓ vászonáruháza, Barátok épülete.

Nagy választék

fehér és színes barchetok karton, schiffon és damasztból. Különféle vásznak, törölközők, abrosz, lepedők és zsebkendők. Ágy- és asztalterítők, szőnyeg- és matracszövetekből.

OLCSÓ

szabott árak

kellett volna Besztercebányán megkezdenie az előadásokat és „jól szervezett társulata” dacára működését még mindig nem tudja megkezdeni, mert a tavalyi színiévadban többszörösen viharvert társulata még mindig nem „jól szervezett.”

Szabó Ferenc lehet „kétségkívül tehetséges ember” de akkor szörnyűséges pech üldözheti, mert pld. tavaly sem Sopronban, sem Kaposváron, de még a kfs Léván sem tudta befejezni a szezon, pedig mindhárom helyre *újonnan szervezett* és nem „állandó jól szervezett” társulatot ment és még „művészién készített díszletei és ruhátára” sem tudott publikumot vonzani. Mindezekről meggyőződni nem sok fáradságra került volna a t. cikkírónak és akkor „A színház körül” tett ulla egészen más megállapodásra vezette volna.

Fehérvár színészetének jövője megérdemel annyi fáradságot, hogy alaposan tájékozódjunk minden irányban, kinek kezére bizzuk ezt.

K—a.

Lapunk egy másik olvasója, pedig a következőket írja:

Engedje meg a tekintetes szerkesztő ur, hogy a színházi ügyek irányában én is leadhassam a véleményemet.

En egyszerű iparos vagyok, de ha színházról vagy zenéről lévén szó, akkor oda állhatok véleményem mondani, most mivel új színiigazgatóról lévén szó, indítva érzem magamat, hogy én is a véleménnyel éljek. A tek. tanácsnak vagy színibizottságnak oda kell hatnia, hogy az új színiigazgató jó elsőrendű társulatot és jó, kifogástalan zenekart szervezzen, hogy végre valahára egy jó egybeavágó operettet is hallhassunk, nem pedig agyoncenzurázottat, mert sokszor elővástam egy-egy partitúrát, bizony azokból a legszebb énekszámok át voltak huzva kék ceruzával. Van Fehérváron elég intelligens uri közönség, ki szívesebben meghallgat egy jó zamatot operettet, mint valami holmi színművet. (?) Kösse a lelkére a tek. tanács az új színiigazgatónak, hogy elsősorban jó operett együttesről gondoskodjék és legalább két hetenként egy-egy operai előadást is kapjunk, szedjen elő az igazgató egy pár jó régi operettet mint például „Királyné csipkékendője”, „Furcsa háború”, „Szegény Jonathán” stb. Nem kérünk mi minden napra egy premiert, de agyon meg agyon zónázott darabokat sem. Legyenek azok régi darabok, de jók, akkor szívesen fogja partolni a közönség az új igazgatót. A fódolog az, hogy jól betanult és kihagyás nélküli előadást kérünk.

Maradtam a tek. szerkesztő urnak mély tisztelettel

Huschl Bertalan.

Egyelőre megjegyzés nélkül hagyjuk ezen hozzászólást, de visszatérünk reá.

Kréme de lactaine saját nemében páratlan hatású arcbőrszépítő, finomított készítmény, ezen tejkrém teljesen ártalmatlan, a bőrt egyszerű használat után bársny puhává teszi, pattanásokat, szepőket, májfoltokat gyorsan elmulasztja. Kapható **Szűcs Rébert** Magyar Korona gyógyszertárban Kossuth utca sarkán. Ára 1 kor. 20 fillér.

HIREK.

— **Marenzy tábornok a hadikórházakban.** Gróf Marenzy lovasságitábornok megtekintette a Szent György kórház hadikórházát, a méntelepi és a reáliskolai hadikórházat. Mindegyik kórházban a legnagyobb elismerését fejezte ki, különösen a reáliskolai kórház vizgyógyintézte kötötte le figyelmét és a méntelepi kórház különó elátása. A tábornokot Dr. Gutherz Jenő törzsorvos, a hadikórházak parancsnoka kalauzolta, akinek külön fejezte ki megelégedését a tapasztalt rend és tisztaság felett.

— **Katonai kitüntetés.** Héjj József 13. huszárezredbeli tartalékos állatorvos az arany érdemkeresztet kapta a vitézségi érem szalagjával. Elsődörzer Antal 35. gyalogezredbeli katona kötelességi szolgálatait az ezüst érdemkeresztet kapta.

— **A vértessvitéz szobra.** A vértessvitéz szoborbizottsága szombaton délelőtt a városi háznál értekezletet tartott. Szőgyény Marich Júlia alapítványi hölgy elnökele alatt, s elhatározták, hogy a pénzarszoba kérdését úgy oldják meg, hogy a szobor pavillonjának hátulsó részén stilszerűen egy kis szobát építenek fából. Vasárnap 11-től fél 1-ig és csütörtökön 3—4-ig a szobor előtt térzene lesz. Eddig 13000 korona gyűlt egybe a nemes célra. A bizottság a vármegyében is széleskörű mozgalmat indított a nemes cél érdekében.

— **A kárpáti falvakért.** Székesfehérvártársadalmi mozgalma a kárpáti falvak érdekében igen épen szépen halad. Eddig a város adományán kívül 1090 korona gyűlt egybe. A Felma yer gyár Gyoszfalvára 500 koronát adományozott.

— **Végre egy vármegye.** Székesfehérvár törvényhatósága három életrevaló indítványt küldött az ország összes törvényhatóságaihoz, hogy hasonló szellemben járjanak el. Az indítványok a tisztviselőik nélkülségettelenségéről, a gabonamonopoliumról és élelmezési cikkek kivételének korlátozásáról szóltak. Több törvényhatóság tárgyalta már ezeket az indítványokat, de csaknem valamennyi idegenkedett tőlük; egyik másik kikértelte magát, a harmadik előszerűetlenségnek minősítette, a negyedik egyáltalában nem járult hozzá, az ötödik meg ad akta tette. Végre akadt egy vármegye, amely mindhárom indítványt magáévá teszi, és ez a vármegye Hunyadmegye. Ma értesítette Székesfehérvárt, a közgyűlési határozatáról.

— **Tűzrendészeti vizsgálat.** Okos elővigyázatból a város háztulajdonosainak a rendőrség az idén jobban a lelkükre kötötte a tűzrendészeti intézkedések betartását. Pénteken öt tűzoltóalstizet küldtek ki, hogy vizsgálják felül vajjon betartják-e az intézkedéseket. A felülvizsgálás eredményéről még nem tettek jelentést.

— **Husarak Székesfehérvárott.** Hogy milyen mértékben emelkednek Székesfehérvárott a husarak, szomoruan mutatja az alábbi statisztika. A zárójelben levő számok a múlt heti árakat mutatják.

Marhahus: Vesepecsenye 1 kgr. 5'20 K. (5'20), rostélyos, felsál 5'20 K. (5'20), I. rendű leveshus 4'80 K. (4'80) II. rendű leveshus 4'80 (4'40).

Borjuhús: Borju eleje 5'60 K. (5'20), borju hátulja 6'40 K. (5'60), borjuhús pörköltnek való 5'20 (4'80).

Sertészhús: Sertéskaraj 1 kgr. 5'20 K. (5'20), sertés comb 5'80 K. (5'20), sertészsír 7'20 K. (6'—), sertésbáj 6'80 K. (5'60), zsirszalonna 6'60 K. (6'—), száraz kalbász 6'— (6'—), füstölt szalonna 6'80 K. (6'—), kocsonyahús 3'60 K. (3'60).

Birkahús: Birkahús eleje 1 kgr. 3'20 K., birkahús hátulja 3'60 K.

— **Vaszary terem.** Keszthely várososa nagy szülőttének és jötevőjének, Vaszary Kolozsnak emlékért a keszthelyi múzeumban Vaszary Kolozs termet létesít, amelyben ősz szegylőjűk mindazokat a tárgyakat, amelyek a volt hercegprímás használt, történelmi és irodalmi munkáit és levelezését. Akinek ilyen tárgyak vannak birtokában, küldje be dr. Csák Árpád muzeumi titkár címére Keszthelyre.

— **Vörhenyjárvány.** Megértük, hogy Székesfehérvárott a Felsőváros területén a vörheny járványszerűen lepett fel annyira, hogy a hatóság kenytelen volt az ottani elemi iskolák bezárását elrendelni. A járvány még mindig nem szűnik, szeptember hónap eddig 54 megbetege des történt.

— **A Vöröskeresztnek.** A székesfehérvári államfőreál iskola tanárkara dr. Árkóy Antal halála alkalmából koszorúmegváltás címén 10 koronát és a tanárikarnak mint önkéntes gyűjtését 42 koronát küldött a Fejérmegyei Naplóhoz a helybeli Vöröskereszt javára. Az összeget az egylet folyószámlájára a fejérmegyei takarékpénztárban helyezték el.

— **Hadiposta.** Teplan György 16.17. munkásosztagbeli, született 1874-ben, róm. kath. 1915. szept. 21-én tüdőgyulladásban meghalt. Cholera-Friedl hozu Vojsciáán temették el. A hivatalos értesítést Kaufmann János tábori lelkész küldte. Az elhunytnak haltottelevét hozzátartozói a belvárosi plebiánián vehetik át.

— **Gyászmise.** Az északi harc-téren hősi halált halt Marácý Mihály Hindenburg-vitézünkért a gyász-mise 29-én reggel 7 órakor lesz a székesegyházban.

— **A múkiállítás lezárása.** Holnap, vasárnap este zárul be Vastagh Gyulának a megyeházán rendezett képképzőművészeti kiállítás, teljes erkölcsi és kielégítő anyagi siker mellett. A bezáró napon délben sorsolás, délután tombola lesz, mindkét esetben egy-egy kép nyeresémmel. A kiállítás rendezője kéri, hogy a megvásárolt képeket, tulajdonosaik Vasárnap estig átvevni sziveskedjenek.

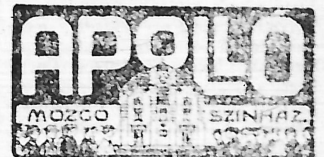
— **Dr. Prohászka Ottokár hadiárvaházra.** Özv. Say Istvánné és Say József 300—300 koronát küldtek a dr. Prohászka Ottokár hadiárvaházra.

— **Cipőt loptak.** Budai Jánosné Zámoly utcai csizmadia-tűzletből 4 pár cipőt emelték el. A tettes még nem került kézre.

— **Lószerszámoltva.** A Pátkához tartozó Márványpusztáról egy 40—45 év körüli ember 4 lószerszámfelszerelést lopott el a Székesfehérvárra jött értekezleten. Izinger Károly és Telekés József szíjgyártóknál akarta eladni, de ezeknek gyanus volt a dolog, s a szerszámok története után puhatolóztak. Az illető Mezei István pákozdi lakosnak vallotta magát, s a szerszámokat a szíjgyártóknál hagyva, kerekelt otdott. A rendőrség utánanézett a dolognak s természetesen kistült, hogy hamis nevet mondott.

— **A fehér cár birodalma.** Tán még sohasem volt Uránia darab oly aktuális, mint a *Hétfőn* előadásra kerülő „Fehér cár birodalma.” Benünket ezidő szerint annyira érdekelő ország megismerése igazán közzük-ségletet képez és mindnyájunk érdeke. A rendkívül érdekesítő mű-sorból egyes képek címeit ideiktatjuk, ebből nyilvánvaló lesz, hogy az óriási orosz birodalom, ahol ez idő szerint fiaink mint hadifoglyok nagyszámban sanylódnak, teljesen elénk tárul. A Dnyeper és Dnyeszter folyók, ukrájnaik, a muzsik, az izba, az orosz Jeruzsálem, lándich a Dnyepren, Kiew, Podolia, kiüldözött orosz zsidók, charkovi tüzerés, doni kozákok, orosz nemzeti táncok, Moszkva, a krenl, a cár atyuska, katedrális, uttki, Novogeorgvszk, Nisninowgorod. (Farkasvadászat, mozgókép), Petrograd, Polinázia, a Lagoda tó, hadiiskola, kém-csapat stb. — Rendes helyárak. — Hétfőn 2 előadás, este 7 és 9 óra-kor.

— **A FEJÉRMEGYEI NAPLO az összes dohánytözsdekben és a város minden részében az üzletekben is kapható.**

Vasárnap, szeptember 26 án

Általános közkívánatra

A Conan Doyle ciklus 3-ik

sorozat

Dr. Mors

szenzáció detektívdrama 3 felv.

A GYERMEKHÓS.

Életkép a mai háborúból 3 felv.

Messter híradó, (aktuális.)

Előadások 3, 5, 7, és 9 órakor.

Szefehérvár szab. kir. város

Apolló-színház

HÉT FÖN és KEDDEN,

szept. 27 és 28-án

Denmark filmgyár

:: szerzője ::

RAFAEL A CIGANY.

Életkép 4 felvonásban.

Remek kiegészítő műsor.

— **Meglopott tanítónő.** Sóváry Anna falubatyáni tanítónőt a vakáció alatt meglopott, ismeretlen tettes meglopja, mintegy 447 korona értékű ruhaneműt vitt el. A csendőrség széleskörű nyomozást indított.

— **Létolvajok.** A modori csendőrség értesítette a székesfehérvári csendőrséget, hogy Modoron több lovat és kocsit elloptak, s a tolvajok Székesfehérvár felé vették útjukat. A rendőrség várja a mákvirágokat. Az elloptott lovak és kocsik értéke 5140 korona.

— **Olyan az érdeklődés** a városi színházban tartandó szombati és vasárnapi Balhazar-estélyek iránt, amely méltó elismerés a boszorkánykezdő mesternek. Megirtuk már, hogy Balhazar új, Székesfehérvárról még nem látott attrakciókkal gazdagította műsorát, a mely a közönség figyelmét a legnagyobb gyönyörrel fogja lekötni. A falragaszon Sida a légtündér, a perzsa sátor fejtelmei, a kimeríthetetlen tyukfészkek szerepelnek szenzációként. Ezenkívül sok egyéb illúziók kerülnek bemutatásra, valamennyi a blüvészt remek művei, amelyek más blüvészmű nem produkált. Vasárnap két előadás lesz, délután fél négy órakor leszállított és este 8 órakor rendes helyárrakkal és új műsorral. Jegyek a színház nappali pénztáránál és Krausz Veronánál előre válthatók.

— **A hadijótékonyaságok ügye.** A Hadségélyező egyik tagja, mint megirtuk, beperelte volt cselédjét. Az ítéletet is közöltük. Erre vonatkozólag ma a következő sorokat kaptuk: Abban a járásbírósi perben, amelyet az illető urinó indított volt cselédje ellen, a vádló az illető urinó mostani cselédje, annak testvére és a kettőjük édes anyja volt, akik azzal vádolták a beperelték, hogy azt állította, hogy az illető a hadségélyezőből él. A vád alá helyezett cseléd ezt tagadta, mert szerinte ő ezt nem mondta, hanem azt, hogy olcsóbban élnek, mert a hadségélyezőből szerzik be pénzt az élelmiszert. A bíróság azonban a három tanu vallomásának bizonyítását követelte. Minthogy a vádlott nem ismerte el a vádlók vádjainak igazságát, nem vállalkozott, azok bizonyítására, a bíróság 8 napi fogházra és 20 korona pénz büntetésre ítélte. Az elítélt azonban felebbezett. Ezeknek a soroknak közlését azért kérem, mert az ítélet megírása a lapokban egyoldalulag történt.

— **Újtás a női reform-fűzők ténérén;** gyári lerakatot sikerült szereznem oly higienikus „Rádium” reform-fűzőkből, melyek a gyomrot

teljesen szabadon hagyják, csak a hasat és csipőt fűzik, kényelmes járást és szabad mozgást biztosítanak. Ülésnél nem hátrányosak. — Vételnél feltétlen csak „Rádium” fűzőt tessék kérni! Egyedüli elárulását egész megyére Vermes Frigyesnél. Biou-ujdonaságok állandó rak-táron.

— **Egy héttig a trónörökös-pár kíséretében.** Szenzációja lesz vasárnap az Urániának. Károly Ferenc trónörökös és fenséges neje Zita főhercegné budapesti tartózkodásának minden mozzanata hű felvételekben látható. A magyar közélet vezető alakjain kívül több százezer ember, kik szeretet trónörökös párukat rajongással veszik körül. A korona filmgyár valóban derekas munkát végzett, amikor ezeket a felejthetetlen napokat film megörökítve az egész országnak szemléltethetővé tette. A grandiózus film, mely 1400 m. hosszú, fényes műsorokból áll, csak egy nap, vasárnap lesz az Urániában műsoron, és pedig 4 előadásban 3, 5, 7 és 9 órák. Jegyek Ullmann díjhánytosságában előre válthatók.

— **Legszébb fajgyümölcsök li-körök cognac, felvágottak nagy választékban.** Penteget balatoni süllő és dunai ponty. Gebauer Testvérek bodegájában. Telefon 340.

PIJUME kávébehozatai

SZÉKESFEHÉRVÁR

(BARÁTOK EPULETE) ::

Pörkölt kávékeverékei utólríthetetlenek! Saját villamos kávénapgyörköldé! Telefon 250.

Nagyszerű újtás folytán gyermekfölvételek a legsikerültebben készülnek VIRAG műtermében Rákóczi utca 5. Szoldit egységes árak. Telefon 334.

SZÍNHÁZ.

Dr. Mors — közkivánatra. Még mozgókép soha sem hozta olyan lázba a közönséget, mint a Conan Doyle-ciklus. Általános közkivánatra óhajt elegetenni az Apolló agilis vezetősége és ma egy napos műsor keretében a ciklus 3-ik szorozatát a dr. Mors ot ujra bemutatja. E szenzációs kép mellett egy aktuális német káborus dráma szerepel, melynek főszerepét egy 12 éves kis fiú játsza. A legújabb harctéri riportok egészítik ki a műsort. Az előadások 3, 5, 7 és 9 órák kezdődnek. A legújabb Co-

nan Doyle ciklus első képe a Sánta kutyája harmadik része „Stapleton” lesz.

— **Rafael a cigány.** A Danmark filmgyár egyik legszebb alkotását mutatja be hétfőn és kedden az Apolló színház. A darab főszerepét E. Gregers a kiváló dán színész játsza.

Telefon 233. — Telefon 233.

Vasárnap, szept. 26-án

Egy héttig a TRÓNÖRÖKÖSPÁR kíséretében.

Szenziós magyar film.

1400 méter, 4 részben.

Nagyszabású pótműsor.

4 előadás 3, 5, 7 és 9 órák.

Hétfőn és kedden az Bp-si

Uránia vendégszerzése!

A fehér cár birodalma.

APRÓHIRDETÉSEK.

Bármintemű eladásnál és vételnél a legcélszerűbb és legolcsóbb az apróhirdetéseket hirdetni. Egyszeri apróhirdetés két sorig 40 fillér, vastagabb betűkkel 80 fillér. Minden további sor 10 fillér. Apróhirdetéseket mindenkor előre fizetendők és a megjelent apróhirdetéseket után igazoló lapokat senkinek sem küldünk. Hirdetési helyek bérleténél nagyobb árendemenyek vannak. Hírszöveg között rendezet betűkkel a hirdetés soron kint 40 fillér, vastagabb betűkkel 60 fillér. Olyan hirdetéseket, amelyek a közérdeket sértik, vagy bármilyen okból a sajtótörvénnyel ellenkeznek, nem közlünk. Ezen kikötés a nyitási hirdetésekre és nyilatkozatokra is vonatkozik.

Videkről apróhirdetéseket a legcélszerűbb postautalvánnyal földadni. A postautalvány szelvényén a szöveg könnyen elfér. Lehet levélben is akkor a hirdetés árá bélyegekben küldjük. Eredeti okmányokat oly ajánlatokhoz, amelyek jellegű hirdetésekre vonatkoznak, ne tessék mellékelni, mert ezekért a kiadóhivatal nem vállal felelősséget.

Laparusítók utcai eladásra felvételnek.

Kazánfűtő, üzemvezető, gyári munkás felvételük a villamos telepen.

Gyermek-, nő- és férfi-szandálak. Vászonn és bőrcipők.

Dívtos női bluzok és pongyolák. Komót-fűzők és napernyők.

Szalma- és vászonkalapok.

Nagy választékban kaphatók Kováts Antal urf., női-dívtos kereskedésében.

Demkő hegyen a talovics féle szőlő szabadkézből olcsón eladó, közel van a városhoz. Bővebbet Bacsinszky Lajosnénál Eötvös-utca 17. sz. Kispeszt.

Egy különbejartu, butorozott szoba kizárólag intelligens hölgy vagy nagyobb lány részére kiadó. Cím a kiadóhivatalban.

AGRUS BUZAPAC

a VETÖMAG csávázására kapható

OBERMAYER IMRE

fűszer és lisztkereskedésében.

Ösz- és Rákóczy-u. sarok.

AMERIKAI HENGERGÉPEN előállított

ELSŐRENDŰ

MŰLÉP

KILÓJA

6 KO-

RONA.

Kapható: POLLERMANN

méhés-étében, Székesfehérvár Palya-utca 28.

Általános Bank és Takarékpénztár r. t.

Székesfehérvár, Nádor-utca.

Betéteket elfogad előnyös kamatozás mellett.

Váltókat leszámítol.

Értékpapírokat vesz és elad. Sorsjegyeket csekély foglaló befizetése mellett elad s a hátralék tetszés szerinti összegben törleszthető.

Kisorsolt sorjegyeket és szelvényeket bevált.

Külföldi pénznemeket vesz és elad.

Tőzsdei megbízásokat pontosan teljesít.

A Székesfehérvári Takarékpénztár igazgatósága tudatja, hogy a M Á S O D I K hadikölcsönre az intézetnél jegyzett

6⁰/₀-os és 5¹/₂⁰/₀-os

végleges járadékkötvények

az intézet pénztáránál a hivatalos órák alatt bármikor átvehetők.